

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені
Михайла Драгоманова
Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики
Кафедра богослов'я та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Сучасний стан релігійних процесів в Україні та світі»

I. Основна мета дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасний стан релігійних процесів в Україні та світі» є сформувати систематизовані знання про місце і роль релігії у глобальних трансформаціях сучасного світу, у системі міжнародних відносин та про характер впливу світових релігійних центрів, інституцій світових та національних релігій на світові і регіональні політичні процеси.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасний стан релігійних процесів в Україні та світі» є повідомлення студентам цілісної систематизованої сукупності знань про генезу, розвиток і динаміку змін сучасної глобальної релігійної ситуації, її регіональні експлікації, процеси, які визначають релігійно-суспільні, релігійно-політичні та релігійно-культурні тенденції сучасної України; розвиток пізнавальних та аналітичних здібностей студента, комунікативних навичок; формування у них вміння застосовувати знання, здобуті у процесі вивчення курсів філософії, соціології, психології та історії релігії для дослідження глобальних, регіональних, національних та конфесійних процесів сучасного світу.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців

Для ОПП «Релігія та сучасні суспільні процеси». **ОБОВ'ЯЗКОВА ЧАСТИНА**. ПП Цикл професійної підготовки ПП 06 ОК професійної підготовки

III. Програмні результати навчання

- знати характер релігійних процесів, які визначають культурне обличчя сучасного світу і лінії релігійно-культурних поділів.
- аналізувати комплексні проблеми світової політики і міжнародних відносин, в яких імпліцитно чи експліцитно присутній релігійний фактор.
- розуміння особливості і напрямки трансформацій релігійно-політичної сцени сучасного світу і її головних акторів.

- застосовувати релігійний чинник у міжнародних конфліктах, які мають політико-економічний характер.
- знати основні проблеми, які виникають на релігійному ґрунті у міждержавних відносинах взагалі і у відносинах України з іншими країнами;
- вміти виокремлювати релігійний чинник у міжнародних конфліктах, які мають політико-економічний характер, а також визначати цілі, інтереси та можливі вектори зовнішньополітичної активності світових та регіональних центрів, у орбіті впливів яких перебувають церкви і релігійні спільноти України.

IV. Короткий зміст вибіркової дисципліни

Змістовий модуль 1. Повернення релігії: початки, події та рушії

- **Тема 1.** Сучасний стан релігійних процесів в Україні та світі: вступ до проблеми
- **Тема 2.** «Стиснення світу» і піднесення ідентичностей
- **Тема 3.** Релігія у глобальному світі початку XXI ст.
- **Тема 4.** Сучасний іслам: головні тенденції і напрями змін
- **Тема 5.** Сучасні релігійні процеси в Китаї, Індії, Латинській Америці та Японії

Змістовий модуль 2. Повернення релігії в глобальну політику та міжнародні відносини

- **Тема 1.** Релігія як інституційний ресурс світової політики
- **Тема 2.** Релігія, насильство, конфлікти і їхнє врегулювання
- **Тема 3.** Релігійна свобода: виклики сучасного світу

Змістовий модуль 3. Релігійні процеси в сучасній Україні

- **Тема 1.** Релігійне повернення: випадок України
- **Тема 2.** Релігійність українського суспільства: головні тенденції змін

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання дисципліни

Кафедра богослов'я та релігієзнавства, Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики (гуманітарний корпус, кабінет 3-7,) +38(044)486-05-99

Бондаренко Віктор Дмитрович, завідувач кафедри богослов'я та релігієзнавства, доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАПН України, Заслужений діяч науки і техніки України, Член Асоціації релігієзнавців України.

v.d.bondarenko@udu.edu.ua

VI. Обсяг навчального навантаження та терміни викладання дисципліни

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких денна форма навчання: лекційних – 16 год., семінарських – 18 год., самостійної роботи – 56 год.

VII. Політика вибіркової дисципліни

Політика навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова.

1. Андрусишин Б. І. Державно-церковні відносини: історія, сучасний стан та перспективи розвитку / Б.І. Андрусишин, В.Д. Бондаренко. — К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. — 386 с.
2. Арістова А. В. Релігійні конфлікти в сучасному світі: природа, вияви, шляхи врегулювання / Алла Вадимівна Арістова. — К. : НТУ, 2007. — 335 с.
3. Беер П. Приватизація релігії і її вплив на громадськість у глобальному суспільстві // Студії політологічного центру Генеза. — 1998 — №1. — С. 40-45.
4. Брильов Д. В. Іслам : історія, віровчення та культова практика : підручник / Д.В.Брильов — К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. — 140 с.
5. Вайгель Д. Свідок надії. Життєпис Папи Івана-Павла II / Д. Вайгель. — Л. : Вид-во Українського Католицького університету, 2011. — 988 с.
6. Віра після атеїзму: релігійне життя в Україні в період демократичних перетворень і державної незалежності / за ред. М. Томки, О. Турія. — Львів : Видавництво УКУ, 2004. — 228 с.
7. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Семюел Гантінгтон / [пер. з англ. Н.Климчук]. — Львів : Кальварія, 2006. — 474 с.
8. Документи Святого і Великого Собору Православної Церкви. Крит, 2016. — К.: Відкритий Православний Університет Святої Софії Премудрості, ДУХ І ЛІТЕРА, 2016. — 112 с.
9. Єленський В. Автокефалія. // Людина і світ. — 1997. — №10. — С. 3-6.
10. Єленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ століття. — Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2013. — 504 с.
11. Єленський В. Глобальні тенденції релігійного розвитку у ХХІ столітті [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/studios/studies_of_religions/32037/
12. Єленський В. Двадцять чотири Європи. Теорія секуляризації і релігія на заході Старого Континенту // Людина і світ. — 2003. — №11. — С. 28-37.
13. Єленський В. Протестантизм у ХХ столітті: тенденції змін // Екуменізм і проблеми міжконфесійних відносин в Україні. — К.: Гнозис, 2001. — С. 196-202.
14. Єленський В. Релігійна свобода і національна ідентичність: Україна / Віктор Єленський // Релігійна свобода. Науковий щорічник. — 2002. № 6. — С. 14-21.
15. Єленський В. Релігія «нульових»: підсумки десятиліття [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/analytic/40964/
16. Єленський В. Релігія і глобальна політика: світ і Україна // Національна безпека і оборона. — 2011. — №1-2. — С. 79-88. // Режим доступу:
17. Єленський В. Релігія після комунізму (Україна в центрально-східноєвропейському контексті) / Віктор Єленський. — К.: Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, 2002. — 420 с.
18. Збірник нормативно-правових актів щодо свободи совісті та діяльності релігійних організацій : Довідк. посіб. / Європ. ун-т ; [Упоряд. В.М.Петрик, В.В.Остроухов]. — К.: [б.в.], 2002. — 143 с.
19. Здіорук С.І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні ХХІ століття: монографія / С. І. Здіорук. — К. : Знання України, 2005. — 552 с.

20. Зінько С. Іслам у сучасній світовій політиці / С. Зінько ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Львів : Простір-М, 2005. — 274 с.
21. Знаки часу : До пробл. порозуміння між церквами / Центр європ. гуманіт. досліджень при Нац. ун-ті «Києво-Могилянська академія» та ін. ; [Упоряд.: З.Антонюк, М.Маринюк ; Наук. ред. Н.Кочан]. — К. : Сфера, 1999. — 504 с.
22. Іслам в його проблемах і трансформаціях : зб. наук. пр. / за ред. А. Арістової та А. Колодного. — К. : [б. в.], 2010. — 180 с.
23. Ісламські процеси у світі та в Україні: реалії і прогнози : колект. моногр. / відп. ред. А.В. Арістова. — К. : УАР, 2011. — 201 с.
24. Казанова Х. По той бік секуляризації: релігійна та секулярна динаміка нашої глобальної доби / Пер. з англ. Олексія Панича. — К.: ДУХ І ЛІТЕРА. — 2017.— 264 с.
25. Калліст (Уер) (єпископ Діоклійський). Православна Церква : пер. з англ. — К. : Дух і літера, 2003. — 384 с.
26. Кирюшко М. І. Іслам в Криму: релігійно-національна самоідентифікація кримськотатарського народу / М.І.Кирюшко, О.Є.Бойцова ; НАН Україна. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. — К. : [Світогляд], 2005. — 300 с.
27. Климов В. В. Свобода совісті, церква, релігійність в українському суспільстві періоду незалежності : [зб. вибр. ст.] / В. В. Климов ; Нац. акад. наук України, Ін-т філос. ім. Г. С. Сковороди НАН України, Від-ня релігієзнавства. — К., 2009. — 370 с.
28. Релігійна свобода і права людини: богословські аспекти [у 3 т.]. — Львів: Свічадо, 2000. — Т. 1. — 428 с. — (Серія: Людина. Церква. Держава).
29. Релігійна свобода і права людини: місія і прозелітизм [у 3 т.]. — Львів: Свічадо, 2000. — Т. 3. — 556 с. — (Серія: Людина. Церква. Держава).
30. Релігійна свобода і права людини: правничі аспекти [у 3 т.]. — Львів: Свічадо, 2000. — Т. 2. — 376 с. — (Серія: Людина. Церква. Держава).
31. Старк Р. Секуляризація — спочивай із миром // Релігієзнавчі нариси. — № 1. — 2010. — С. 117-147.
32. Сучасна релігійна ситуація в Україні: стан, тенденції, прогнози: [монографія] / [редкол.: П.І. Косуха (відп. ред.) та ін.] ; НАН України, Ін-т філос., Від-ня релігієзнавства. — К. : [б. и.], 1994. — Ч. 1. — 1994. — 175 с.
33. Сучасна релігійна ситуація в Україні: стан, тенденції, прогнози: [монографія] / [редкол.: П.І. Косуха (відп. ред.) та ін.] ; НАН України, Ін-т філос., Від-ня релігієзнавства. — К. : [б. и.], 1994. — Ч. 2. — 1994. — 320 с.
34. Церковно-релігійна ситуація і державно-конфесійні відносини в Україні: підсумки десятиліття, тенденції і проблеми (Аналітична доповідь Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. — 2011. — №1-2. — С. 3-77.
35. Beyer P. Religion, globalization and culture / Peter Beyer, Lori G. Beaman. — Leiden-Boston: BRILL, 2007 – 608 p.
36. Borowik I. Procesy instytucjonalizacji i prywatyzacji religii w powojennej Polsce. — Kraków: Nomos, 1997. — 200 s.
37. Burton J. We Do`t Do God: Blair`s Religious Belief and its consequences. — New York: Continuum, 2009. — 256 p.
38. Casanova J. Public religions in the modern world / José Casanova. — Chicago; London : The University of Chicago Press, 1994. — 320 p.
39. Jenkins Ph. The Next Christendom: The Coming of Global Christianity / Ph. Jenkins. — New York: Oxford University Press, 2002. — 368 p.

40. Perica V. Balkan Idols. Religion and Nationalism in Yugoslav States. — New York: Oxford University Press, 2002. — 368 p.
41. Roudometof V. Nationalism, Globalization, and Orthodoxy. The Social Origins of Ethnic Conflict in the Balkans. — Westport, CT: Greenwood Publishing Group, 2001 — 304 p.
42. The Blackwell Companion to Catholicism / James J. Buckley, Frederick Christian Bauerschmidt, Trent Pomplun. — John Wiley & Sons, 2008. — 544 p.
43. The Future of the Global Muslim Population. Projections for 2010-2030 [Electronic resource] / Pew Research Center. — Mode of access; <http://www.pewforum.org/files/2011/01/FutureGlobalMuslimPopulation-WebPDF-Feb10.pdf>
44. The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050 [Electronic resource] / Pew Research Center. — Mode of access: http://www.pewforum.org/files/2015/03/PF_15.04.02_ProjectionsFullReport.pdf
45. Trends in Global Restrictions on Religion [Electronic resource] / Pew Research Center. — Mode of access: <http://assets.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/11/2016/06/Restrictions2016-Full-Report-FINAL.pdf>
46. Global Christianity – A Report on the Size and Distribution of the World’s Christian Population [Electronic resource] / Pew Research Center. — Mode of access: <http://www.pewforum.org/files/2011/12/Christianity-fullreport-web.pdf>

IX. Система оцінювання

Поточний контроль: оцінювання на семінарських заняттях та практичних заняттях, виконання індивідуальних занять.
Підсумковий контроль: Екзамен.